

Економіка

УДК 174:336.76:316.42

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15277356>

Розвиток соціальної відповідальності бізнесу, професійної етики спеціалістів в галузі економіки та маркетингу в контексті інноваційних викликів для креативної економіки

Ірина Володимирівна Перевозова

завідувач кафедри підприємництва та маркетингу, Івано-Франківський національний технічний університет нафти та газу, м. Івано-Франківськ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-3878-802X>

Галина Василівна Лещук

д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

Прийнято: 14.04.2025 | Опубліковано: 24.04.2025

***Анотація** У статті визначено актуальність розвитку професійної етики економіста та соціальної відповідальності бізнесу в умовах креативної економіки, де інноваційні виклики вимагають нових підходів до взаємодії між бізнесом і суспільством. Доведено, що формування етичних стандартів і впровадження соціальних ініціатив сприяють не лише покращенню репутації підприємств, а й створенню довгострокових конкурентних переваг, заснованих на довірі та прозорості. Також обґрунтовано важливість підвищення компетентності економістів у сфері професійної етики, оскільки*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

саме їхні рекомендації впливають на прийняття стратегічних рішень, що мають соціальні наслідки. У роботі встановлено, що детермінанти професійної етики економіста охоплюють рівень освіти, нормативно-правову базу та корпоративну культуру, тоді як детермінанти соціальної відповідальності бізнесу формуються під впливом суспільних очікувань, громадської думки і прагнення компаній підвищувати власну конкурентоспроможність. Особлива увага охарактеризовано можливостям застосування інноваційних технологій, включно з використанням цифрових рішень та штучного інтелекту, для підсилення прозорості бізнес-процесів і зменшення ризиків недоброчесної діяльності. Акцентовано на тому, що соціальна відповідальність бізнесу виражається через турботу про навколишнє середовище, працівників, місцеві громади та відкритість корпоративної звітності. Виявлено, що консолідація зусиль у напрямку етичної діяльності економістів і соціально відповідального бізнесу прискорює інноваційне зростання та створює підґрунтя для формування стійкого конкурентного середовища. Зроблено висновок, що в часи швидких змін саме професійна етика та соціальна відповідальність дозволяють бізнесу діяти гармонійно зі суспільними інтересами, зміцнюючи ринкові позиції та забезпечуючи можливості для сталого розвитку.

Ключові слова: професійна етика економіста, соціальна відповідальність бізнесу, креативна економіка, інноваційні виклики, конкурентоспроможність, прозорість, сталий розвиток, довіра

**Development of business social responsibility, professional ethics of specialists
in the field of economics and marketing in the context of innovative challenges
for the creative economy**

Perevozova Iryna

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Ivano-Frankivsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-3878-802X>

Leshchuk Halyna

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

Abstract. *The article identifies the relevance of the development of professional ethics of an economist and social responsibility of business in the context of a creative economy, where innovative challenges require new approaches to interaction between business and society. It is proven that the formation of ethical standards and the implementation of social initiatives contribute not only to improving the reputation of enterprises, but also to creating long-term competitive advantages based on trust and transparency. The importance of increasing the competence of economists in the field of professional ethics is also substantiated, since it is their recommendations that influence the adoption of strategic decisions that have social consequences. The paper establishes that the determinants of professional ethics of an economist include the level of education, regulatory framework and corporate culture, while the determinants of social responsibility of business are formed under the influence of public expectations, public opinion and the desire of companies to increase their own competitiveness. Particular attention is paid to the possibilities of applying innovative technologies, including the use of digital solutions and artificial intelligence, to enhance the transparency of business*

processes and reduce the risks of dishonest activities. It is emphasized that the social responsibility of business is expressed through concern for the environment, employees, local communities and the openness of corporate reporting. It is found that the consolidation of efforts towards the ethical activities of economists and socially responsible business accelerates innovative growth and creates the basis for the formation of a sustainable competitive environment. It is concluded that in times of rapid change, it is professional ethics and social responsibility that allow business to act in harmony with public interests, strengthening market positions and providing opportunities for sustainable development.

Keywords: *professional ethics of an economist, social responsibility of business, creative economy, innovation challenges, competitiveness, transparency, sustainable development, trust*

Постановка проблеми. Розвиток професійної етики економіста та соціальної відповідальності бізнесу в сучасному економічному просторі набуває особливої актуальності, оскільки глобальні ринки зазнають перетворень під впливом інноваційних викликів та формування креативної економіки. У цих умовах традиційні підходи до ведення бізнесу та аналізу фінансових показників часто не дають вичерпної відповіді на питання: як досягти гармонійної взаємодії між ринковими інтересами та соціальними пріоритетами? Економічна діяльність перестає бути суто прибутковою категорією і стає містком між комерційними інтересами компаній та соціальним добробутом суспільства. Відтак формування етичних засад професійної діяльності економіста та впровадження принципів соціальної відповідальності у бізнес-практику спирається не лише на морально-етичні й правові норми, а й на інноваційні підходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності. Збалансований розвиток економіки вимагає, щоб економісти й підприємці зважали на довгострокову перспективу, де репутація,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

соціальний капітал та довіра всіх зацікавлених сторін стають ключовими факторами успіху.

Структура статті передбачає аналіз останніх досліджень і публікацій, формування мети й завдання дослідження, висвітлення ключових методів досягнення мети дослідження, виклад основного матеріалу й формування висновків по результатам дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи теоретичні та практичні аспекти професійної етики економістів, насамперед варто звернутися до Кодексу етики професійних бухгалтерів. Так, З.В. Мокринська [1] акцентує на тому, що цей кодекс виступає базою для побудови сучасної та ефективної бухгалтерської практики, адже чітко визначає норми поведінки і відповідальності фахівців. Натомість А.В. Майборода та І.М. Бурденко [5] зауважують, що імплементація норм Кодексу етики у вітчизняну практику не лише підвищує якість обліку, а й сприяє прозорості у взаємодії між усіма учасниками ринку. М.І. Бондар і Н.Ю. Єршова [6] у своїх дослідженнях демонструють зв'язок між етичними компетенціями фахівців зі стратегічного управлінського обліку та інноваційною складовою економіки, оскільки впровадження цифрових технологій потребує дотримання етичних принципів для забезпечення достовірності даних. Щодо соціальної відповідальності бізнесу, варто наголосити на важливості системного підходу, який підкреслюють В.Я. Брич та І.І. Смачило [2], аналізуючи функціонування вітчизняних підприємств. О.В. Будько [3] розглядає облік соціальної відповідальної діяльності як потужний інструмент управління сталим розвитком, наголошуючи на потребі постійного вдосконалення методичних підходів. О.В. Бедзай і Т.В. Федченко [4] звертають увагу на проблеми розвитку та відображення соціальної відповідальності в бухгалтерському обліку, підкреслюючи необхідність законодавчих ініціатив і міждисциплінарного співробітництва. У свою чергу, І.В. Перемозова, Д.В.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Тимошенко та Р.С. Кравчук [7] стверджують, що розвиток інтелектуально-ресурсного потенціалу працівників тісно пов'язаний із соціальними аспектами діяльності підприємств, адже мотивовані та захищені кадри формують основу для інноваційного прориву. Поглиблений аналіз практики впровадження соціальних аспектів бухгалтерського обліку представлений у працях Н.Л. Правдюк [8], яка зазначає, що інтеграція соціальних показників у звітність дозволяє формувати більш комплексне уявлення про діяльність підприємства та його внесок у суспільство. Також З.П. Равлінко [9] розкриває ідею інтелектуалізації безпекової діяльності в умовах торговельних підприємств, що опосередковано впливає і на соціальну відповідальність через ефективне управління ризиками. Врешті, О. С. Герасименко [10] підкреслює, що соціальний облік і нефінансова звітність стають інструментами реалізації соціальної відповідальності, пропонуючи більш прозору взаємодію з усіма стейкхолдерами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне науковому внеску провідних вчених, зазначимо, що низка теорій і концепцій в контексті визначення напрямків безпекового розвитку професійної етики як науки та введення соціальної відповідальності, досі залишаються не розкритими повною мірою, що й зумовило вибір даної тематики, її сучасну актуальність. Отримані в ході дослідження результати можуть бути корисними для економістів, менеджерів і дослідників, які прагнуть розробляти та впроваджувати системний підхід до поєднання економічної ефективності та соціально спрямованої діяльності у рамках креативної економіки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення та обґрунтування ключових напрямків розвитку професійної етики економіста й соціальної відповідальності бізнесу в контексті інноваційних викликів, що постають перед креативною економікою. Об'єктом дослідження

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

виступають процеси формування етичних та соціальних принципів у діяльності економістів і підприємств, з урахуванням сучасних економічних тенденцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна етика економіста сьогодні розглядається не тільки як набір моральних норм, а й як потужний інструмент забезпечення сталості бізнес-процесів. Через прозору комунікацію та об'єктивний аналіз економіст здатен надавати бізнесу неупереджені рекомендації, уникати викривлень у фінансовій звітності та підтримувати довіру між зацікавленими сторонами. Це особливо важливо у середовищі креативної економіки, де гнучкість та здатність швидко реагувати на зміни є запорукою конкурентної переваги [11-12]. Етика економіста, що втілюється у щоденну практику, підсилює культуру чесності та дбайливого ставлення до ресурсів, сприяючи відповідальному веденню господарської діяльності навіть в умовах високої турбулентності ринку. Зрештою, грамотний економіст із високим рівнем професійної етики не лише вибудовує партнерські стосунки з клієнтами та інвесторами, а й формує підґрунтя для нових форматів взаємодії, де креативні рішення та сталий розвиток ідуть пліч-о-пліч [13-15]. Соціальна відповідальність бізнесу проявляється через комплекс заходів, які виходять за рамки законодавчих вимог і зосереджуються на позитивному впливі на суспільство та довкілля. В епоху інноваційних технологій і стрімкої діджиталізації соціальна відповідальність набуває нових форм, адже сучасні компанії усвідомлюють цінність прозорості та важливість вибудови довготривалих відносин із клієнтами та партнерами. Питання екологічної стійкості, раціонального використання ресурсів, соціального захисту працівників та впровадження етичних стандартів у ланцюгу постачання постають невіддільними від поняття «відповідальний бізнес». Креативна економіка, спираючись на інтелектуальний потенціал та новаторство, особливо зацікавлена в соціально-відповідальних компаніях,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

адже саме вони можуть продемонструвати найкращі практики ефективного використання людських і матеріальних ресурсів (табл.1).

Таблиця 1

Ключові засади, що характеризують професійну етику та соціальну відповідальність в бізнесі

Професійна етика	Соціальна відповідальність
Економіст має надавати рекомендації, що відображають реальний стан справ, не перекручуючи дані на користь окремих зацікавлених сторін, оскільки саме прозорість економічних розрахунків сприяє довірі й ефективному функціонуванню бізнесу	Соціально відповідальні компанії впроваджують екологічно дружні технології, оптимізують використання ресурсів і прагнуть до зменшення негативного впливу на природу, тим самим сприяючи збереженню планети для майбутніх поколінь
Здатність відповідально поводитися з даними, повага до інформації та належне її використання формують підвалини професійної репутації й служать бар'єром від зловживань	Створення безпечних і сприятливих умов праці, конкурентна система оплати, забезпечення професійного розвитку співробітників
Економіст мусить усвідомлювати необхідність підвищення кваліфікації, відвідувати семінари, слідкувати за інноваціями, аби забезпечити високу якість порад і досліджень	Соціально відповідальний бізнес розуміє, що успіх компанії тісно пов'язаний із добробутом суспільства. Тому організації беруть участь у благодійних ініціативах, розвивають локальні інфраструктурні проекти, стимулюють підприємницьку активність на місцях, інвестують у культурні та освітні програми
Неправильне трактування даних чи інфляція фінансових показників може спричинити масштабні негативні ефекти, тому відповідальне ставлення до рекомендацій і прогнозів є незамінним елементом професійної етики економіста	Регулярне оприлюднення нефінансової звітності, відкритий діалог зі споживачами та інвесторами, здатність визнати власні помилки — усе це сприяє формуванню довіри і здорової взаємодії бізнесу та суспільства

Джерело: складено авторами

Інноваційні виклики креативної економіки вимагають від підприємств розробки стратегій, де інтегрована соціальна відповідальність та підвищені

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

етичні стандарти стають конкурентною перевагою. Розвиток цифрових інструментів, поширення штучного інтелекту та автоматизації процесів змінюють ландшафт економіки, створюючи простір для нових можливостей, але й ставлячи перед бізнесом і суспільством нові загрози. У таких умовах важливо зрозуміти, що недотримання етичних принципів і низька соціальна відповідальність можуть призвести до кризи довіри, втрати репутації, а іноді й до серйозних фінансових збитків. Інвестори, партнерські організації та споживачі дедалі частіше оцінюють компанії за тим, наскільки вони дотримуються принципів прозорості, екологічності та соціальної справедливості. Отже, професійна етика економіста та соціальна відповідальність бізнесу стають фактором виживання у мінливому зовнішньому середовищі.

Креативна економіка, що базується на створенні доданої вартості через інновації, неможлива без якісної освітньої та етичної підготовки спеціалістів. Економіст, який керується високими стандартами поведінки, має здатність глибоко аналізувати середовище, передбачати макро- та мікроекономічні тренди, адаптуватися до нових форм співпраці. У свою чергу, соціально відповідальний бізнес сприяє розвитку суспільства через підвищення добробуту, стимулювання зайнятості та інвестиції в людський капітал. Коли ці два компоненти поєднуються, економіка отримує сталий розвиток, а інноваційні рішення можуть ефективніше вкорінюватися. Слід пам'ятати, що збалансоване поєднання етичних норм та соціальної орієнтації формує підґрунтя для розбудови якісно нового економічного простору, де цінність людського потенціалу та турбота про суспільство стають визначальними (рис.1).

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

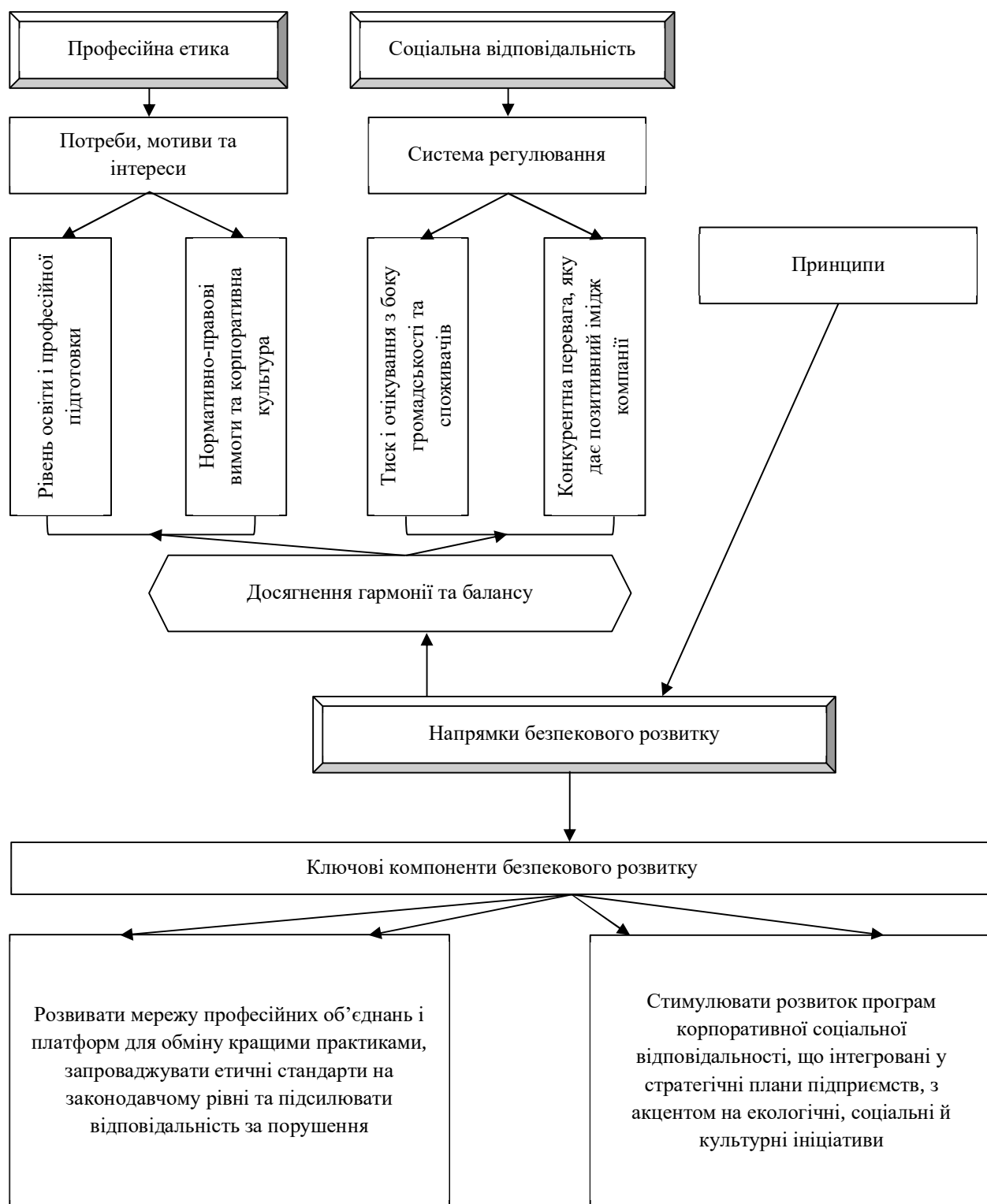

Рис.1. Модель розвитку професійної етики економіста та соціальної відповідальності бізнесу в контексті інноваційних викликів для креативної економіки

Джерело: складено авторами

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Сучасна бізнес-спільнота усвідомлює: додержання принципів професійної етики економістів і впровадження соціальних програм — це не лише про репутацію, а й про стає економічне зростання та конкурентність на глобальному ринку. В умовах, коли інформація поширюється миттєво, будь-які порушення етичних норм можуть швидко стати надбанням громадськості й завдати суттєвої шкоди іміджу підприємства. Водночас компанії, які системно вкладають ресурси в професійний розвиток економістів, заохочують відкриту співпрацю та ініціюють проекти корпоративної соціальної відповідальності, отримують переваги у вигляді підвищеної лояльності клієнтів і партнерів. На глобальному рівні бізнес-тренди виразно свідчать: організації, що нехтують етичними засадами та соціальними інтересами, з часом втрачають частку ринку на користь більш усвідомлених і відповідальних гравців.

Креативна економіка дає простір для співпраці між традиційним виробництвом, високими технологіями, культурою та освітою, однак існує потреба в гармонійному регулюванні інтересів усіх зацікавлених сторін. Економісти, які володіють етичним баченням, допомагають компаніям знаходити оптимальні рішення щодо розподілу ресурсів, враховуючи як комерційні пріоритети, так і суспільні блага. Коли соціальна відповідальність інтегрована в стратегію, компанії мають більший шанс залучити талановитий персонал, зміцнити відносини з місцевими громадами та спільно розвивати інноваційну екосистему, що формує фундамент для якісних проривів у майбутньому.

Висновки. Отже, розгляд питання професійної етики економіста та соціальної відповідальності бізнесу дозволяє усвідомити, що довготривалий успіх у креативній економіці неможливий без поєднання фінансової ефективності, людських цінностей і стратегій сталого розвитку. Ця синергія сприяє зміцненню довіри в суспільстві, поліпшенню інвестиційної

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

привабливості підприємств і стабілізує ринок праці. Ухвалення етично виважених рішень допомагає уникнути конфліктів, спричинених недобросовісною конкуренцією чи нехтуванням екологічними стандартами, а впровадження соціальних ініціатив стає шансом для розширення спектра діяльності, зміцнення позитивного іміджу та формування унікальної конкурентної переваги. Тому розвиток професійної етики економіста й соціальна відповідальність бізнесу сьогодні становлять один із наріжних каменів для ефективного функціонування креативної економіки та реалізації інноваційного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Мокринська З.В. Кодекс етики професійних бухгалтерів як основа побудови ефективної бухгалтерської практики. Економіка та держава. 2022. № 5. С. 79-84
2. Брич В.Я., Смачило І.І. Соціальна відповідальність вітчизняних підприємств. Технологический аудит и резервы производства. 2014. Т. 5. № 2. С. 36–39.
3. Будько О.В. Облік соціальної відповідальної діяльності як інформаційна основа управління сталим розвитком підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 20. С. 33-38
4. Бедзай, О.В., Федченко, Т.В. Соціальна відповідальність бізнесу: проблеми розвитку та бухгалтерського обліку. Культура народов Причерноморья: науковий журнал. 2013. № 256. С. 70-74.
5. Майборода А.В., Бурденко І.М. Кодекс етики професійного бухгалтера: необхідність імплементації у вітчизняну практику. Наукововиробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2020. С. 195-199
6. Бондар М. І., Єршова Н. Ю. Моделювання діяльності фахівців зі стратегічного управлінського обліку в інноваційній економіці. Сучасні

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

тенденції розвитку обліку, оподаткування, аналізу і аудиту : зб. матеріалів Міжнар. наук. інтернет-конф. (17 листоп. 2017 р., м. Київ). Київ : КНЕУ, 2017. С. 8–11.

7. Перевозова І.В., Тимошенко Д.В., Кравчук Р.С. Управління обмеженнями інтелектуально-ресурсного потенціалу працівника на основі теорії обмеження систем. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. June 2018. 5(17), Vol. 1. С. 69–77

8. Правдюк Н.Л. Соціальні аспекти бухгалтерського обліку. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. №12. С. 91-101.

9. Равлінко З. П. Інтелектуалізація безпекової діяльності торговельних підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2024. Вип. 3 (44). С. 64–68.

10. Герасименко О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструмент реалізації соціальної відповідальності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. №137. С. 39-43.

11. Сабецька Т. І. Особливості формування організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 3-1 (52). С. 118–123.

12. Ольшанський О. В. Особливості управління бізнес-процесами підприємств торгівлі та методи їх удосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 22. С. 22–26.

13. Штангрет А., Силкін О., Шляхетко В. Трудова міграція як зовнішня загроза для кадрової безпеки підприємства. № 10(38), 2024. *Наукові інновації та передові технології*. С. 190-201. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)-190-201](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-190-201)

14. Перевозова, І. В., Устенко, А. О., & Жук, І. М. Роль талант-менеджменту у ріелторській діяльності в контексті залучення та утримання фахівців в епоху

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

нестабільності. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2025. (18). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-04-04>

15. Штангрет А., Силкін О. Безпекові аспекти управління персоналом в умовах гіпердинамічного зовнішнього середовища. № 9(37), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 227-237. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-227-237](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-227-237)